

Halve sandheder

Forleden aften lagde jeg øre til et par synspunkt på Deadline fra en politiker. Det ene synspunkt var, at menneskets evne til at lære er størst lige efter gymnasiet – dvs. som 19'årig. Og at det derfor er dårligt for samfundsøkonomien, at de unge mennesker venter med at starte på en videregående uddannelse et eller flere år efter endt ungdomsuddannelse. Synspunktet blev nævnt flere gange og bakket op af Dansk Industri. Jeg undre mig over, at et sådant synspunkt får lov til at stå helt uimodsagt. Det andet synspunkt var, at det koster samfundet 4,5-5 mia.kr., at de unge mennesker først går i gang med deres videregående uddannelse 2,4 år efter endt ungdomsuddannelse. Journalisten reagerede overhovedet ikke på disse to synspunkter, der blev fremført, som var det sandheder. Journalisten var mere optaget af, hvad Lars Løkke havde sagt for et par år siden. Og ja, det forstår jeg sådan set godt. For det er ikke nogen helt let sag at aflive disse "sandheder", der lanceres med den største selvfølgelighed.

Hvis vi tager det første synspunkt: at vores hjernes effektivitet aftager efter 19'års alderen og at det derfor er katastrofalt for samfundsøkonomien at de unge mennesker starter senere på deres uddannelse, så ser det sort ud for resten af befolkningen. Hvorfor overhovedet så investere i efteruddannelse? For mig at se har vi igen gang i en isoleret naturvidenskabelig tænkning. En tænkning, hvor man ser isoleret på en bestanddel, og gør det til en sandhed. Det synspunkt, at mennesker er mere lærenemme jo yngre de er, er en sandhed med en lang række modifikationer. Videnskab siger, at hjernen først er helt udviklet som 25 årig, og at den udvikles livet igennem. De neurale forbindelser i hjernen fortsætter med at blive dannet, ændre sig og omdirigeres, når de bliver konfronteret med nye erfaringer og ideer. Det videnskaben fortæller er, at de unge generelt lærer hurtigere, og at de generelt er hurtigere til at sætte sig ind i helt nye og ukendte ting. Men også at de er mere ukritiske med, hvad de lærer. De har ikke en livserfaring, der kan udfordre læringen. Og det er med hjernen, som med andre muskler: "Use it or loose it" – brug den for ellers mister du den. Så at påstå, at konsekvensen af at vente 2,4 år med at gå i gang med en videregående uddannelse skulle være forbundet med et samfundsøkonomisk tab, fordi de unge i løbet af disse år vil få sværere ved at lære. Det tror jeg ganske enkelt ikke på. Det er tankevækkende, hvad vi finder os i at lægge øre til.

Det andet synspunkt, der blev fremført var, at tænketanken Kraka har påvist, at det koster samfundet 4-4,5 milliarder kroner, at de unge først 2,4 år efter afslutning af deres ungdomsuddannelse går i gang med deres videregående uddannelse. Ved en nærmere læsning af denne undersøgelse står der, at beregningerne bygger på en række forsimplede antagelser, og at de derfor først og fremmest skal ses som en identifikation. Derudover henvises til Arbejdsmarkedskommissionens rapport fra 2009, hvoraf det fremgår at "der ikke er foretaget en egentlig effektvurdering af Kommissionens uddannelsesforslag", da nogle af forslagene har karakter af hensigtserklæringer. "Samtidig er det meget usikkert, hvor store effekter, der kan forventes af de virkemidler, der er peget på". Det er tankevækkende, at den rapport, der ligger til grund for tallene i såvel politikerens mund og på TV pludselig fremstår som den skinbarlige sandhed.

Hvis det blot var et underholdnings program, hvor dette skete, ja, så kunne vi trygt læne os tilbage. MEN det er det ikke. Denne type såkaldte sandheder bliver brugt til at indrette vores samfund efter. Af Arbejdsmarkedskommissionens rapport fremgår flg. "Samfundet kan – og bør – bruge studiestøtten til at gøre forskel på de unge: De, der vælger de mest samfundsgavnlig veje, skal belønnes."

I min optik er det fuldstændig vanvittigt at underkende praksis erfaringens betydning - den livsnære praktisk erfaring af menneskelige relationer, dannelsesrejsen udenfor skolebænken og det at indgå på en arbejdsplads. Og en tilsidesættelse af den viden, at mennesker udvikler sig i forskellige hastighed – for nogen er det bedst at tage 10.-klasse, for andre et sabbat år og for nogle er det mest rigtige at starte lige

efter gymnasiet. Jeg tror på, at de unge mennesker, der går igennem en uddannelse med en modenhed og noget praktisk erfaring i bagage, som de kan relatere læringen til, kan blive en absolut ligeså god studerende og efterfølgende arbejdskraft som den der starter lige efter endt ungdomsuddannelse. Så det regnestykke at det koster samfundet 4-4,5 mia.kr. at de unge tager sig et sabbatår, det er en måde at vride regnemaskinen på, som ikke har hold i virkeligheden.

Det er tankevækkende, hvordan dette, som for mig er total fornuft stridig ingen stemme får i den nævnte udsendelse på vores fælles Tv-kanal. Jeg tror, at alle - der er ved deres sansers fulde fem – i mødet med unge mennesker, uanset om det er ens egne eller andres – vil sige, at det er godt med noget livserfaring udenfor skolebænken. Ja, jeg skriver ved deres fulde fem – alle de fem sanser: høresansen, synssansen, lugtesansen, smagssansen og følesansen. Måske det lige netop er det, der mangler i de synspunkter, der udelukkende baserer sig på regnemaskiner og excel arkene. En partiel tænkning og en række forudsætninger, der ikke kan genskabes i virkelighed. Og pludselig kommer en undersøgelses resultater – der kun rummer en begrænset verden – til at stå som en hel sandhed, vi indretter vores samfund og uddannelses politik efter. Der mangler menneske-perspektiv.

Så her et opråb til os alle – brug alle sanserne – når du bliver præsenteret for en sandhed. Og særlig i det politiske landskab, hvor de beslutninger, der træffes har vidtrækkende konsekvenser for os alle. Lad os ikke blive forført af halve sandheder – vær undersøgende, stil spørgsmål og vær vågen i særlig grad, når noget rent spontant føles/opleves forkert eller stridende mod sund fornuft. For det kan i så fald være, at du har færtten af den anden halve sandhed.